herpy

GEKONY

Even-fingered gecko

Alsophylax pipiens

Alsophylax pipiens to mały, nocny gekon z pustyń i stepów Azji Środkowej, gdzie lata są gorące, a zimy mroźne. Osiąga 7-9 cm długości razem z ogonem, od jesieni do wiosny przechodzi hibernację, a samce potrafią wydawać gwiżdżące dźwięki. Hodowla opiera się na klimacie panującym w zasięgu występowania.

Rodzina: Gekkonidae Dawna nazwa: *Lacerta pipiens; Alsophylax microtis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**7-9 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Skalny i naziemny**
Środowisko	**Pustynia, półpustynia i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 30 × 30 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**25-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-35 °C**
Temperatura w nocy	**15-20 °C**
Wilgotność	**30-40%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Zimowanie	**8-12 °C** 8-12 tygodni
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**12 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**40-60 dni** przy 26-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Alsophylax pipiens to mały, smukły gekon o stosunkowo dużej, lekko spłaszczonej głowie i prostych, wąskich palcach pozbawionych rozszerzonych przylg, które ma wiele innych gekonów. Ciało mierzy 27-42 mm od pyska do kloaki, średnio około 33 mm, a ogon jest mniej więcej tak samo długi, więc całkowita długość wynosi 7-9 cm.

Grzbiet jest bladożółtawy, brązowy lub szarobrązowy, z pięcioma szerokimi, rozmytymi poprzecznymi pasami, które mogą rozpadać się na rzędy plam. Spód ciała jest białawy, często z cytrynowożółtym odcieniem. Kark, grzbiet i nasada ogona pokryte są drobnymi, ziarnistymi łuskami, między którymi rozsiane są większe, lekko wypukłe guzki.

Nazwa gatunkowa pochodzi od łacińskiego pipio, piszczeć, i pasuje do głosu samców: nocą, a czasem także w dzień, wydają one metaliczne pogwizdywanie przypominające głos ptaka.

Gatunek został opisany przez Petera Simona Pallasa pod nazwą *Lacerta pipiens* i jest gatunkiem typowym rodzaju *Alsophylax*. Nazwę *Alsophylax microtis* zsynonimizowano z nim. Pod względem genetycznym *A. pipiens* składa się z kilku wyraźnie odrębnych linii, więc gatunek w obecnym ujęciu prawdopodobnie obejmuje kilka gatunków. W Europie występuje wyłącznie na górze Bogdo nad dolną Wołgą i jest po *Euleptes europaea* drugą najmniejszą jaszczurką Europy.

Wiedza o życiu tego gatunku w niewoli jest niewielka. Długość życia podana w ramce (5-10 lat) to szacunek dla małego gekona, a nie wartość zmierzona dla tego gatunku.

Występowanie i środowisko

Alsophylax pipiens ma rozległy zasięg w Azji Środkowej: od okolic Astrachania w południowej Rosji, między Wołgą a Uralem, przez Kazachstan, od Morza Kaspijskiego po jezioro Zajsan, i dalej na południe do Uzbekistanu, północnego Turkmenistanu i Kirgistanu. Na wschodzie sięga północno-zachodnich Chin i południowej Mongolii (Gobi). Miejscem typowym jest góra Bogdo nad Wołgą, jedyne stanowisko gatunku w Europie.

Doniesienia z północno-wschodniego Iranu nie zostały potwierdzone, a w Afganistanie gatunek nie występuje. Na pustyni Gobi żyje do wysokości około 1500 m n.p.m. Na globalnej Czerwonej liście IUCN gatunek ma status najmniejszej troski, a jego populacja jest stabilna.

> **Naturalny zasięg:** Mongolia, Rosja, Kazachstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Kirgistan i Chiny.

ŚRODOWISKO

Alsophylax pipiens zamieszkuje suche, otwarte krajobrazy: kamienisty step piołunowy, skarpy wapienne i gliniaste oraz skaliste części pustyni Gobi. Nad Wołgą spotyka się go głównie w szczelinach i pęknięciach u podnóża skarp wapiennych i gliniastych. W dzień kryje się w szczelinach i norach, a wychodzi po zmroku; jedynie wiosną, przy pochmurnej pogodzie, bywa aktywny także w ciągu dnia.

Klimat jest silnie kontynentalny, z gorącymi, suchymi latami i zimnymi, mroźnymi zimami. Od października-listopada do marca-kwietnia zwierzęta zimują głęboko w norach i szczelinach. Aktywne osobniki mają w naturze temperaturę ciała około 25 °C.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Alsophylax pipiens* jest niewielka. Klimat w zasięgu występowania jest suchy i kontynentalny, z gorącymi latami i zimnymi zimami, a gatunek żyje w szczelinach w glinie, wapieniu i skałach. *Teratoscincus scincus* zamieszkuje dużą część tego samego obszaru, ale na otwartym piasku.

Parę można trzymać w terrarium o wymiarach 40 × 30 × 30 cm. Najważniejsza jest powierzchnia dna, ale gatunek żyje na kamieniach i między nimi, więc tło z kamienia lub korka ze szczelinami zapewnia zarówno kryjówki, jak i dodatkową przestrzeń. Użyj podłoża z piasku zmieszanego z gliną lub ziemią, które trzyma kształt, i ułóż płaskie kamienie oraz łupek tak, aby powstały wąskie szczeliny zarówno w ciepłej, jak i w chłodnej części. Kamienie muszą stać bezpośrednio na dnie, żeby nie mogły się osunąć. Terrarium musi mieć dobrą wentylację i szczelną pokrywę, bo gatunek jest mały i szybki.

TEMPERATURA

Zapewnij gradient temperatur. W dzień utrzymuj w terrarium 25-28 °C, z miejscem do wygrzewania o temperaturze 32-35 °C pod lampą sterowaną termostatem. Nocą temperatura spada do 15-20 °C. Aktywne osobniki mają w naturze temperaturę ciała około 25 °C, więc terrarium nie może być ciepłe na całej powierzchni.

Hibernacja należy do rocznego cyklu. Jesienią stopniowo obniżaj temperaturę i skracaj długość dnia, a następnie trzymaj zwierzęta w 8-12 °C przez 8-12 tygodni. To krócej i cieplej niż w naturze; dokładna temperatura zimowania nie jest dla tego gatunku udokumentowana. Hibernować mogą tylko zdrowe zwierzęta w dobrej kondycji i muszą mieć dostęp do wody. Używaj termometrów cyfrowych w obu końcach terrarium.

Czytaj więcej: Hibernacja i pory roku

WILGOTNOŚĆ I WODA

Powietrze ma być suche, około 30-40 %. Zapewnij bardzo płytką miseczkę ze świeżą wodą, wymienianą regularnie, i włóż do niej kilka kamyków, żeby małe zwierzęta nie mogły się utopić. Raz w tygodniu lekko zrosić część wystroju i pozwól jej ponownie wyschnąć. Szczelina lub kryjówka z nieco wilgotniejszym podłożem pomaga podczas linienia.

OŚWIETLENIE I UVB

Alsophylax pipiens jest aktywny nocą, więc UVB nie jest konieczne, jeśli owady karmowe są oprószane wapniem z witaminą D3. Można zastosować słabą świetlówkę UVB, o ile jest wystarczająco dużo cienia i kryjówek.

Latem utrzymuj oświetlenie przez 12-14 godzin dziennie, a jesienią przed hibernacją skracaj dni. Steruj światłem za pomocą programatora czasowego.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gatunek żywi się drobnymi stawonogami. Podawaj małe owady karmowe: skoczogonki, muszki owocowe, małe świerszcze i świeżo wyklute karaczany. Ofiara nie może być szersza niż odległość między oczami zwierzęcia.

Karm wieczorem: młode codziennie, dorosłe dwa lub trzy razy w tygodniu. Resztki usuń następnego ranka. Owady karmowe muszą wcześniej dostać warzywa lub gotową karmę. Oprószaj je wapniem przy co drugim karmieniu, a witaminami od raz w tygodniu do dwóch razy w miesiącu. Przerwij karmienie na 1-2 tygodnie przed hibernacją, aby jelita były puste w chwili obniżenia temperatury.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Alsophylax pipiens to małe, płochliwe i szybkie zwierzę, które nie nadaje się do brania na ręce. Ogon może się odłamać, jeśli się go chwyci. Gekon jest najbardziej aktywny po zapadnięciu zmroku, a samce można usłyszeć, jak gwiżdżą.

Zachowania społeczne w niewoli nie są udokumentowane. Dwóch samców nie trzyma się razem. Najbezpieczniejszym rozwiązaniem jest trzymanie pojedynczo lub w parze w terrarium z wieloma szczelinami i kryjówkami.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Alsophylax pipiens osiąga dojrzałość płciową na początku drugiego roku życia, w wieku około 12 miesięcy. Samce rozpoznaje się po rzędzie 8-13 porów przedkloakalnych oraz po zgrubieniach hemipenisów u nasady ogona. Z rozmnażaniem poczekaj, aż samica będzie w pełni wyrośnięta i w dobrej kondycji.

GODY I KOPULACJA

Składanie jaj zaczyna się pod koniec maja, więc kopulacja odbywa się wiosną, krótko po hibernacji. Hibernacja wyznacza roczny rytm i prawdopodobnie jest warunkiem rozmnażania. Obserwuj samca i samicę po połączeniu i odsadź samca, jeśli uporczywie ją ściga.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jednorazowo jedno, a czasem dwa jaja o twardej skorupce i robi to kilkakrotnie od końca maja do końca czerwca. Zapewnij jej lekko wilgotny kąt z piaskiem i gliną pod kamieniem lub w szczelinie, a w okresie składania jaj zadbaj o obfitość wapnia i pokarmu.

INKUBACJA

Czas inkubacji nie jest udokumentowany. Jaja złożone od końca maja w naturze wykluwają się od lipca, więc rozwój w letnim cieple przebiega stosunkowo szybko. Podane w ramce 40-60 dni w 26-28 °C to szacunek oparty na tym rytmie. Ostrożnie, bez obracania, przenieś jaja do małego wentylowanego pojemnika z lekko wilgotnym wermikulitem i utrzymuj stałą temperaturę.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mierzą przy wykluciu około 17 mm od pyska do kloaki, a w naturze pojawiają się od lipca. Dostają najmniejsze owady karmowe, takie jak skoczogonki, muszki owocowe i świeżo wyklute świerszcze, codziennie i oprószone wapniem, w małym pojemniku z kryjówką, ciepłym miejscem i bardzo płytką miseczką z wodą. Młode z późnego lata muszą być dobrze odkarmione, zanim przejdą swoją pierwszą hibernację.

Zdrowie i częste błędy

Nie udokumentowano chorób szczególnie typowych dla *Alsophylax pipiens* w niewoli. Typowe błędy w przypadku małych gekonów pustynnych to:

- Za mało wapnia i witaminy D3, co może prowadzić do miękkich kości i drżenia.
- Zbyt wysoka wilgotność i słaba wentylacja, które powodują problemy skórne i oddechowe.
- Zbyt wysokie temperatury przez całą dobę i cały rok, choć gatunek jest przystosowany do chłodnych nocy i zimnych zim.
- Hibernacja wychudzonego lub chorego zwierzęcia albo z pokarmem w jelitach.
- Utrata ogona. Ogon jest odrzucany pod wpływem stresu lub przytrzymania i odrasta tylko częściowo.
- Resztki wylinki na palcach i końcu ogona. Jeśli pozostały resztki, umieść zwierzę na kilka godzin w pojemniku z mokrym ręcznikiem papierowym.

Zdrowe zwierzę jest czujne, ma jasne oczy i pełny ogon. Jeśli gekon chudnie lub przestaje jeść, zgłoś się do lekarza weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.